

NOVA MVZIKA

VOMESEČNIK ZA VOKALNO IN INSTRUMENTALNO GLASBO.

ETNIK I., ŠTEV. 2.
REDA
EMIL ADAMIČ,
DAJA IN ZALAGA
GLASBENA
MATICA"
LJUBLJANI.

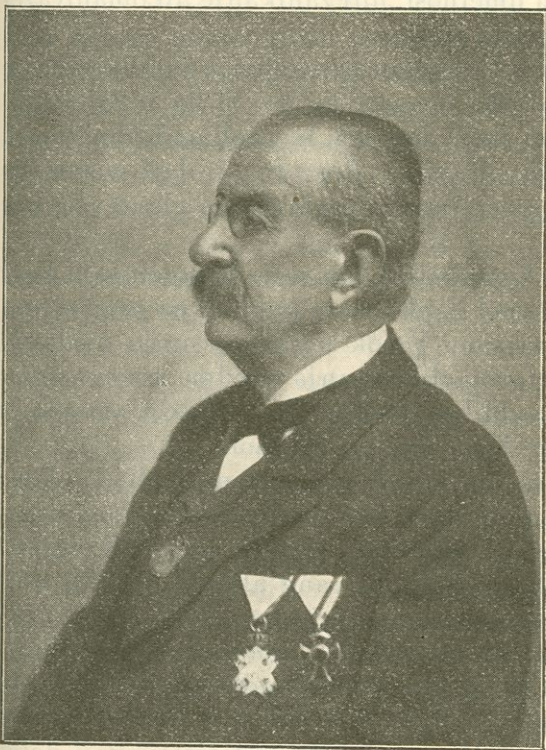
ZVSTIN 27.

NOVE MUZIKE

Jos. Mantuani: † Franjo Serafin Vilhar. — Po Ervinu Steinu-Slavko Koželj: O novi muziki. — Sl. Osterc: Kratek pregled sodobne češke glasbe. — Risto Savin: Kako je nastala opera «Matija Gubec». — Iz domačih glasbenih listov. — Glasbene priloge. — Osebne vesti. — Razne glasbene zanimivosti. — Iz redakcije.

Jos. Mantuani

† FRANJO SERAFIN VILHAR

Pokojnega dr. Janeza Bleiweissa se je prijel epiteton ornans «oče slovenskega naroda». O F. S. Vilharju bi se dalo reči, da je bil «sin slovenskega navdušenja». To je bil po vsem svojem fizičnem in duševnem bistvu. Rojen je bil dne 5. januarja leta 1852. v Senožečah očetu, ki je bil antipod našim nedružabnim razmeram, mož, čigar hiša na Kalcu pri Senožečah je bila družabno sredotočje vse okolice. Pri njem se je razvnela začenjajoča se slovenska zavednost in se prelivala iz duše v dušo. Tudi v dušo in srce mladega Serafina seveda — in to še v prvi vrsti. Tem potom je moral priti do tega, da je mali sinček poskušal čivkati kakor je žvižgal in prepeval njegov oče. Pri njem se je začel Franjo učiti, kako se «brenka» na klavirju. Globlje ga je uvedel v glasbo protestantovski župnik Teodor Elze v Ljubljani. Na podlagi nadarjenosti in tehniških navodil je šel mladi Vilhar na konservatorij v Prago; tam mu je bil glavni učitelj Fran Zdenko Skuherský. Po teh študijah je stopil v javnost — kot 19letnik — pod imenom «Prostin» z zbirko pesmic, ki jih je spesnil, a ne uglasbil. Dvajsetletnika dobimo kot mestnega kapelnika v Beli Cerкви (Bačka), leto pozneje (1875.) v Temesváru kot zborovodjo pravoslavne cerkve. Leta 1882. je poučeval v Karlovcu na «Glasbenem zavodu», nato se je preselil za nekaj časa v Split, a odtod

(1891.) v Zagreb, kjer je ostal do zadnjega zdihljaja. — Njegovo delovanje se je raztezalo na vse panoge glasbene umetnosti. Nabiral je narodne pesmi (nad 300 hrvatskih je nabral), skladal pa sam pesmi (41 samospjevov s klavirjem), zборе (79 mešanih, 124 moških) a capella ali s spremljavo orkestra; posebno značilna je «Hrvaška rapsodija» za soli, zbor in orkester, podobno kakor so vokalni rukoveti Stepana Stanojevića - Mokranjca. Dalje opere (Zvonimir — na lastni libretto —, fragment; Smiljana, Ivanjska kraljica, Lopudska sirotica), eno opereto (Gospodja Pokondirovička) in eno burlesko (Ustaško nevolje). — Za katoliško cerkev dve hrvatski maši, eno latinsko, lamentacije, Zdravo Marijo (solo z orglami). Za orkester (Svečana uvertura, hrvatski plesi); za komorno glasbo (kvartet za godala, ki se je pa izgubil). Za klavir je pisal: fantazije, plese, parafraze; najinteresnejše so salonsko kolo in jugoslavenska sonata.

Vse njegove skladbe izžarevajo narodno oduševljenje. Morebiti je daroval na tem oltarju več nego je bilo potrebno; da se ni vezal tako tenkovedno in ozirno na hrvatsko-lokalno psiho, bi bil prišel ob svoji nadarjenosti s svojo umetnostjo do bolj razmaknjenih mej. Dne 4. marca t. l. je pa ugasnila njegova zvezda — ko je bil žrtvoval vse svoje moči hrvatski marki narodne zavesti — tako tiho, tiho... Ohranimo mu — ožji rojaki — časten spomin!

O novi muziki

Koliko se govori in debatira o novi muziki, ali da se izrazimo boljše in precizneje odgovarjajoče času, v katerem živimo, o moderni muziki? In kaj je vzrok, ki marsikoga odbija od nje? V splošnem bi lahko rekli, samo eden poglavitni, namreč, da ljudje ne najdejo v njej ono, kar iščejo, kar jih notranje zadovolji, če poslušajo glasbo. Ali pa leži vzrok v tem, da si premalo ali nič ne prizadevajo, da bi sploh kaj slišali? In toliko neosnovanih očitkov napram njej — «nima tradicije, je samo konstrukcija, ki odpravlja v glasbi vso melodijo, kaos hreščočih harmonij in zapletenih, nenaravnih ritmov, kompleks kakofoničnih tonov, impotentnih disonanc. Saj ni v celi kompoziciji niti melodije! Saj to sploh ni muzika! Brez dvoma, gotovo ni komponistu nič pametnejšega prišlo na um! Nerazumljivo, kaj hoče avtor izraziti s svojo kompozicijo! Koliko lepše je, poslušati klasične skladbe!» Vsi ti mislijo, da so izrekli uničujočo sodbo, pri tem pa pozabljajo, da je bila v istem času, ko je nastajala muzika Mozarta, Beethovna in Wagnerja — o Wagnerju in njegovi glasbi imamo več debelih zvezkov karikatur — i njihova glasba nova, da so takrat padali isti in enaki očitki, da so pisali ostre in zbadljive kritike o nezmislivosti in revolucionarnih novotarijah skladb teh muzikalnih genijev kot v današnjem času. Tako je bilo vedno in tako bo ostalo, dokler bodo komponisti hrepneli po novih zvokih in z njimi iskali nov stil. Upornost proti novotarijam, proti «novi» umetnosti, zasledujemo skozi stoletja in stoletja, in zgodilo se je, da so tisto, kar so včasih zaman poskušali tistodobniki, razrešile šele poznejše generacije.

In ravno zaradi tega, ker je nova muzika nova, zato je malo težje razumljiva. Sodobni komponist zahteva od poslušalca in istotako od izvajalca več kot je zahteval skladatelj pred 100 leti. A naloga, ki zahteva od poslušalca razumevanja za muzikalne novosti, je tako velika, da jo je vso naenkrat in v istem momentu, ko nam skladbo predvajajo, težko obvladati. Kako so pa napravili tistodobni glasbeniki kompozicijo publiko pristopnejšo? Da so vpletli v svoje skladbe ponavljanja tem, melodij in celih odstavkov, da so napisali ponavljanje motiva v frazi, fraze v melodiji in melodije v celi kompoziciji, in to v svrhu, da si jih je publika lažje utisnila v spomin. Kdor se uči, recimo, na pamet pesem, jo mora nešteto krat prečitati in ponavljati ne samo posamezne kitice, ampak tudi poedine odstavke in vrstice. Ravno isto je v muziki in posebno v moderni muziki, kjer je ponavljanje tem in melodij zelo redko in kjer ni samo melodija, kjer so tudi ostali elementi glasbe novi in nenavadni.

Kdor jo hoče razumeti, jo mora večkrat slišati in se intenzivno baviti z njo. Zato ne preostane tistemu, ki hoče s časom naprej, ki hoče razumeti umetnost naše dobe — glasbeno stvarjanje od danes — nič drugega, nego da odpre ušesa in posluša; počasi se mu bo pričelo svetlikati, polagoma bo pričel razločevati v moderni kompoziciji melodije in končno bo uvidel, da ni pri celi skladbi prav nič kompliciranega, da je prav za prav zaokrožena, lepo zveneča kompozicija. Potem bo sodil o kvaliteti nove glasbe in razločeval slabo od dobrega, kajti tudi v novi glasbi ni vse dobro, kar je novo. Vendar je lažje ustvarjati kopije, kot najti nekaj lastnega, novega, to se pravi, lažje je dandanes komponirati v klasičnem stilu, izraziti, jasno predpisani obliki kot pa ustvarjati novo muziko, ki pa naj ne bo, da ne bi kdo napačno razumel, niti popolnoma nova umetnost, niti zanikanje ali omalovaževanje klasične glasbe.

In kaj pravi k takemu ustvarjanju publika: da je tisti, ki prinaša novosti, pa naj si bo v katerikoli stroki umetnosti, zločinec in prekucuh umetnosti, ki jo skuša spraviti v drug tir, ji dati nasprotno smernice, z eno besedo postaviti na glavo vse, kar je «lepo».

Ako pa bi komponiral, kot se je komponiralo pred 100 leti, bi imel široko maso publike na svoji strani in bi želel uspehe. Vzrok nerazumevanja moderne glasbe je torej obžalovanja vredna konstatacija, da nima publika veselja, da se bližje upozna z avtorjevim duševnim produktom.

Zato naj vsi, ki ljubijo glasbo, ne hodijo v koncertne dvorane samo kot čuvarji tradicionalnega, blagodonečega sozvočja, temveč naj tudi poskušajo, če slišijo komplicirane akorde, da jih razumejo in naj ne zabavljajo čez ustvaritelja. Naj ne mislijo, da so «mladi» komponisti revolucionarji, ali, da se s svojimi skladbami norčujejo iz publike, temveč, da hočejo isto, kar so hoteli veliki muzikalni geniji preteklega stoletja v svoji dobi. To je vse!

Sl. Osterc

Kratek pregled sodobne češke glasbe

Ni slučajno, da so se prvi povojni mednarodni festivali moderne glasbe vršili ravno v Pragi. Čehoslovaki so imeli vse predpogoje, da so se med njimi zbrali kmalu po vojni pionirji napredka vseh narodov in držav. V Pragi konkurirata dve visoko stoječi kulturi — češka in nemška. Ne le v glasbi, tudi v literaturi, slikarstvu, gledališki umetnosti... Zavedajoč se, kaj sta jim bila genija Smetana in Dvořak, so Čehi započeli z železno energijo nadaljevati stavbo od obeh započeto. Že pred vojno so bila po vsej Evropi znana imena Janaček, Foer-

ster, Novak in Suk. Po vojni je kmalu nastopila generacija, ki, izhajajoča iz narodne muzike in domačega ritma ter izšolana pri prej imenovanih mojstrih, ne zamejuje niti medvojnih reform Stravinskega in Schönberga, niti povojnih Whitmanovih ritmov ter saksofonov.

Nekako iz Mahler-Schönbergove struje izhaja Otakar Ostrčil, sedaj ravnatelj in prvi dirigent opere praškega «Narodnega divadla» in avtor nekotikih oper, zborov, komornih in orkestralnih del. Poleg kompozicijskega dela ima velikanske zasluge za izvajanje čeških skladb. V gledališču je naštudiral vsa Smetanova, Dvořakova in Fibichova dela, istotako se zavzema za operne in baletne vprizoritve še živečih čeških avtorjev ter tudi reprezentančna dela nečeških komponistov. (Berg, Milhaud, Ravel itd.). Ostrčil je propagator moderne, posebno češke moderne glasbe tudi kot koncertni dirigent. — Blizu Ostrčila je Otakar Zich, ki ima poleg ciklov pesmi in zborov dramatska dela, od katerih je predlansko sezono imela opera «Precioze» v Narodnem divadlu velikanski uspeh. — Na konzervatoriju poučujejo razen mojstrov Novaka, Suka in Foersterja še sledeči komponisti: Rudolf Karel, Otakar Šin, Jaroslav Křička, K. B. Jiráku in Alojz Hába. Rudolf Karel je zmeren modernist, ima uspelo opero *Ilino srce*, komorna, orkestralna dela in zборе. — Otakar Šin piše pretežno komorno glasbo. — Jaroslav Křička je napisal izredno uspele otroške pesmi ter se udejeuje v glavnem v groteski. Tudi plesne komade v komičnem jazzovem slogu piše z uspehom. — Posebno mesto pripada K. B. Jiráku ne le kot komponistu, temveč tudi kot vzgojitelju skladateljskega naraščaja. Izhajajoč iz Mahlerjeve struje se je kmalu osamosvojil ter ima danes čisto poseben slog. Ker obvlada skoraj vse evropske jezike, je absolviran jurist, izboren dirigent in pianist ter poznavalec vseh sodobnih umetnosti, je kakor poklican, da širi zanimanje za češko glasbo po vsej Evropi. Udejeuje se tako vsestransko, kakor to zmore le Čeh. Je član rabsodišča za koncerte, «društva za sodobno glasbo», je referent dnevnika «Narodni Osvobození», dirigira danes Češko filharmonijo, jutri v gledališču, spremlja danes pevko, jutri kakega instrumentalista ter je poleg tega menda najplodovitejši češki komponist. V glavnem dela komorno glasbo, ima krasne cikle pesmi z orkestrom, simfonične skladbe in opero. Iz njegove šole izhaja Iša Krejčí z uspelim pihalnim kvartetom «Divertimento» ter Jaroslav Ježek, ki dela v glavnem v jazzovem slogu. Ježkov klavirski koncert z orkestrom je vzbudil lani v Pragi splošno pozornost. — Iz Foersterjeve šole je izšel E. F. Burian, sin znanega pevca. Burian je nekak univerzalni genij. Je gledališki režiser in igravec ter komponira z neverjetno lahkoto. Najrajsji piše jazz ter ga uporablja v obširnih oblikah, v operi in baletu.

Njegova opera «Pred solnčnim vzhodom» (v njej sta samo dve vlogi!) je imela predlanskim premijero v Narodnem divadlu; sedaj pripravljajo balet «Fagot in flavta» ter opero «Dobri vojak Švejk». Tudi je z uspehom uvedel tako zvani «vojceband», t. j. zborova recitacija. — Novakovo smer zastopajo Lad. Vycpalek (kantata o štirih poslednjih rečeh je posebno uspela), Boleslav Vomačka in Emil Axman. Vsi ti se zelo udejejejejo na polju zborovske glasbe. — Sukov učenec Martinů, ki živi sedaj v Parizu, se že uveljavlja tudi v Ameriki, kjer je njegova simfonična skladba «Lindbergh» žela triumfe uspeha. Njegov slog je nekako soroden slogu Stravinskega. — Četrtonsko glasbo dela in poučuje Alojz Hába, o katerem bom o priliki poročal v posebnem članku, ter njegov brat Karel, ki je lani presenetil tudi s krasnim poltonskim koncertom za gosli in orkester. Od mlajših pišeta v četrtonih Kubin in Pone, izvaja pa to glasbo klavirski umetnik in komponist Ervin Schulhoff.

Propaganda češke sodobne glasbe je organizirana v detajle. Poleg izbornó urejevanih revij, katerim na čelu stoji «Tempo» (prej Listi Glasbene Matice), se pojavlja knjiga za knjigo. Največje vrednosti so Nejedlega knjige o Smetani, Fibichu itd. Nejedly skrbi tudi za zveze s sovjetsko kulturo. Češka filharmonija pod Talichovim vodstvom, Leški, Ondříčkov, Sevčíkov in Novak-Frankov kvartet, izborni violinisti, pianisti ter drugi instrumentalisti poleg prvovrstnih pevcev in zborov ter manjših orkestralnih udruženj, Narodno in «Stavovske» divadlo, pa tudi nemška opera, vse te institucije in umetniki pa skrbijo za dostojno izvedbo novih skladb.

Risto Savin

Kako je nastala opera «Matija Gubec»

Moja opera «Matija Gubec», «petero dni iz življenja junaškega naroda», ki jo je intendantca Narodnega gledališča v Ljubljani sprejela v svoj repertoar z dopisoma št. 1871 T od 3. oktobra 1926. in št. 85 od 22. januarja 1927., je doživela svoj embrionalni razvoj v času mojega bivanja v Varaždinu. Varaždin leži na severni meji klasičnih tal tragedije s konca 16. stoletja. Bivanje tu mi je nudilo veliko korist, da sem večkrat lahko posetil južni del Zagorja, kjer poseduje moj prijatelj Ambrož baron Vraniczany grad v Bedekovčini. Od tam sem prirejal izlete v okolico, kjer sem v občevanju, kakor tudi s pomočjo bogate literature spoznal potomce junakov iz dobe Matije Gubca, čul njihove pesmi, videl njih življenje in delo. Mnogo narodnih pesmi, ki sem jih tam slišal, sem deloma moti-

vično uporabil pri «Lepi Vidi», deloma pri «Matiji Gubcu».

Izvršitve dela se nisem lotil takoj. Bil sem tedaj v sponah «Lepe Vide», ki me je obvladovala še iz dobe, ko je Jurčič objavljaj v «Zvonu» svoj znameniti roman.

Ko pa se je približevala 350letnica smrti velikega mučenika, nisem mogel več mirovati. Moj prijatelj Roš in jaz sva se oprijela libreta in že 18. decembra 1922. sem pričel z muziko, ki sem jo 9. avgusta 1925. srečno dovršil. V ne polnih osmih mesecih sta ležala partitura in klavirski izvleček pred menoj in kmalu nato sem mogel svojim prijateljem Lajovicu, Adamiču, Ostercu in drugim pokazati kompozicijo, ki sem delal na njej s tolikim veseljem.

Sem mnenja, da se mora na obsežnem delu, ako naj se v njem ohrani enotnost koncepcije, delati v eni potezi in kolikor mogoče naglo. Mnogo tipanja dokazuje, da komponist še ni našel samega sebe, še ne pozna sebe, se ukvarja s formami in načinom pisave in je v eminentni opasnosti, da z večnimi korekturami prvotnemu delu podvali povsem druge misli, nego so bile one, ki naj bi tvorile temelj delu. Ako je to razdiranje trajalo par let, je komponist medtem morda tudi v svoji metodi postal že

povsem drug in se v preteklem času ne more niti n o č e več znajti, zato dostavlja brez konca. Zgradbo kompozicije je žrtvoval korekturam, formi, načinu pisave, ni pa dodal čuvstvenosti, dramatike. Je m o r d a nastalo zdaj strašno pametno, komplicirano delo, gotovo pa tako brez potenciranega stremljenja po čuvstvenosti in dramatiki. Kajti skladatelj, ki se je trudil le, da piše interesantno in moderno, pa tega na prvi mah ni zadel in morda vrsto let ob tem delu pili, ni mogel njegovi plastičnosti prav nič koristiti; izgubil je perspektivo. In kaj je pridobil? R. H. Bartsch piše v svojih «12 aus der Steiermark»: «...die Musik wirkt auf ganz andere Nerven, als die des Verstandes und wer sie auf letzteren einrichten will, beweist nur, dass ihm durch Überkultur die musikalische Sinnlichkeit abhanden gekommen ist.»

Ako pa bi v Ljubljani vendar prišlo do vprizoritve mojega «Matije Gubca» — milje bi se moral izpremeniti — tedaj upam, da najdem prav tako meni naklonjeno publiko kot pri «Gosposvetskem snu» ali celo pri «Lepi Vidi», ki je bila 18krat postavljena na oder, kar pomenja rekord, ki ga na ljubljanskem opernem odru še nobena domača noviteta, ako ne prištejemo k tej tudi še «Gorenjskega slavčka», ni doživela.

I Z D O M A Č I H G L A S B E N I H L I S T O V

«Zbori» so stopili v četrto leto in so se prezentirali svojim naročnikom v novi, lepi opremi. Spominjajo se topla mojega jubileja in jubilejev dr. Antona Schwaba ter Vinka Vodopivca. Dr. Schwabu in Vodopivcu želi tudi «Nova Muzika» še mnogo, mnogo plodonosnih let. — «Zbori» konstatirajo, da delovanje pevskih društev po deželi pojema. V rubriki «Z a k a j — z a t o» navaja list deset odgovorov na to žalostno dejstvo. Mi iz lastne izkušnje bi lahko navedli še par odgovorov. N. pr.: Pevska društva ne napredujejo: 1.) zato, ker jim sploh ni do napredka; 2.) zato, ker programi njihovih koncertov niso dovolj zanimivi; 3.) zato, ker se je publika 16taktnih a capella-pesmic naveličala in hoče obsežnih, krepkih del; 4.) zato, ker je treba koncerte poživeti z instrumentalno glasbo, pa bodisi samo s klavirjem, s solisti itd. (ustanavljajte male domače orkestre!); 5.) zato, ker je glasbena naobrazba pevcev in publike premajhna. Obe strani pa čutita nezadovoljstvo drug z drugim. Treba je široke pevske organizacije, pevskih tečajev. Pevska zveza izkazuje s svojo organizacijo in pevsкими tečajji čimdalje lepše rezultate. Tam pevska društva napredujejo. Tam raste tudi zanimanje publike. Tako bi moralo biti povsod! Svetovali bi «Zborom», naj razpišejo anketo z vprašanji po vzrokih nazadovanja pevskih društev. Igra «Zakaj — zato» se bo nato prav gotovo še razširila.

Davek na skladatelje. Mladineo, znani propagator jugoslovanske umetnosti v Ameriki, ki se je nedavno mudil tudi med nami, je predlagal v «Glasbenem vjestniku» (št. 1. iz leta 1928.), naj bi pevska in glasbena društva pobirala pri svojih prireditvah davek na skladatelje. K temu predlogu pripominja «Pevca» (št. 1. in 2. iz leta 1928.): «Predlog ni nov, tudi ni neumesten, toda težko izvedljiv, dokler so naši koncerti navezani na tako ogromne stroške. Najprej treba izvojevati s skupnimi močmi, da ukine država svoj davek vsaj za one prireditve, ki imajo strogo umetniški namen. Teh 10 % bi neslo lepe vsote, če bi jih obrnili v prid našim skladateljem. Dokler pa so skoro vsi koncerti pasivni, toliko časa ne kaže nalagati si novih bremen. Je to žalostno dejstvo, a narekuje ga neizprosna realnost.» — Z izvajanja

«Pevca» se nikakor ne moremo strinjati. Komponisti, ki edini so s svojimi skladbami omogočili koncerte, naj čakajo skromnih nagrad za svoj trud šele tedaj, ko bodo plačani: dvorana, tiskarna, državna financa, pevovodja, solisti, plakatjerji, biljeterji, požarna bramba, policija itd. itd.! Duševno delo komponistov, ki so mu posvetili vse svoje življenje in od katerega žive, naj se še dalje z lahko vestjo izkorišča. Na vrsto naj pridejo šele tedaj, ko bodo saturirani v polni meri vsi oni, ki so zdaj pred njim. V kateri drugi kulturni državi je kaj takega še mogoče? Pri nas pa naj bo to «novo breme»! Solist zahteva za petje 16 taktov n. pr. 1000 dinarjev, komponist dela samega pa nima pravice do enega dinarja. Dobil ga bo, ko bodo plačani prej vsi drugi, in še takrat morda ne bo to cel dinar, ampak polovica. Doba, ko so si šteli komponisti-diletanti v čast, če so društva njihove pesmice izvajala, da, ko so za njihovo izvajanje še radi plačevali, je davno minila. Poklicni glasbenik je primoran od glasbe tudi živeti, zato davek na svoje skladbe ne smatra za «novo breme», temveč za prvo dolžnost prirediteljev, kakor je to po vsem kulturnem svetu običaj. Pri nas, kjer zakonite avtorske zaščite praktično še ne izvajamo, velja premnogokrat «roparski sistem» izkoriščanja tujih in domačih avtorjev. Slišal sem take besede lani v Frankfurtu. Slišite jih tudi drugje. Vsa društva, francoska, italijanska in druga notna založništva zahtevajo za uprizoritev pri njih založenih del, bodisi velikih ali malih, točno določene vsote, od katerih gre komponistu poleg odkupnine, ki mu jo je plačala edicija za njegovo delo, še od vsake uprizoritve gotov delež. P r v o, kar mora plačati koncertni ali operni prireditelj, preden delo sploh študira, je točno fiksirana vsota, ki gre v korist — seveda, v prvi vrsti založnika —, a tudi deloma v korist avtorja. Skrajni čas je, da se vsi naši glasbeni prireditelji zavedo svojih dolžnosti napram skladateljem. «Nova Muzika» bo potom posebnega biroja v Glasbeni Matici zaščitila pravice vseh avtorjev, ki bodo svoja dela objavljali v nji.

Polemika o glasbenem nacionalizmu. V beograjski operi je doživela premiero in več uspelih predstav glasbena drama

«Zulumčar» P. J. Krstića. Glasba, v katero je komponist odel poznano Čorovićevo pripoved, je izrazito nacionalna. Mešana je z domačimi narodnimi in orientalskimi glasbenimi elementi, kar smatra Krstić za «osnovno, na kateri je edino mogoče graditi našo umetniško glasbo», kakor so jo gradili Stanković, Mokranjac in Marinković. «Vsak komponist naj piše glasbo za ono sredino, v kateri živi in ki ga bo zato najbolje razumela.» To stališče Krstića je v nasprotju s sodobnimi težnjami evropske muzike. «Zulumčar» je izpolnil nalogo, ki mu jo je avtor dal. Delo, pisano za sredino, v kateri živi avtor, je našlo zelo prisrčen odziv te sredine. Dr. M. Milojević je v svoji kritiki povodom premiere «Zulumčara» napisal, da «Zulumčar» «nima ničesar, kar bi počivalo na svetlih tradicijah St. Mokranjca,» torej tradicij onega moža, na katerega je mislil P. Krstić, ko je komponiral svojo opero. («Muzičar», januar 1928.) — Pridružujemo se mnenju «Muzičara», da bi bila zelo koristna stvarna in mirna diskusija o vsebini in stilu naše nacionalne glasbe. Srbi kakor tudi Hrvatje so o tem že mnogo razmišljali. Pri nas pa menda o tem še nikdo temeljiteje ni pisal. Uredništvo «Nove Muzike» prosi vse one slovenske glasbenike, ki bi hoteli razmišljati o nacionalizmu v glasbi sploh, posebej pa še o slovenskem glasbenem nacionalnem stilu, da se oglasijo. «Nova Muzika» jim rade volje odpira svoje strani.

Očekghemova zbrana dela v redakciji dr. Dragana Plamenaca. Dr. B. Širola («Sv. Cecilija», št. 1. in 2., 1928.) poroča o novi izdaji Očekghemovih del v ediciji Breitkopf & Härtel, Leipzig, katerih prvi zvezek — osem maš — je ravnokar izšel. Jan Očekghem (1450—1495), osnoveatelj druge nizozemske šole, je bil mojster imitirajočega a-capella stila, in sicer najbrž le za cerkvene kompozicije (motete, maše), dočim je kot komponist posvetnih pesmi manj znan. Napisal je 17 maš (maša Cujusvis toni — peti v poljubnem cerkvenem tonskem načinu, mesto ključev — vprašanja, je prava uganka), 7 motet, več šansonov. «Deo gratias» v 56glasju (4 devetglasni kanoni, ki jih izvaja drug za drugim 9 sopranov, 9 altov, 9 tenorjev in 9 basov) itd. Njegova umetnost je bila, kakor to splošno opažamo pri vseh komponistih druge nizozemske šole, že več ali manj igračkane in umetničnejše. Na vsak način zahteva študij in redakcija Očekghemovih del silnega glasbenega in glasbeno-historičnega znanja. Dr. Dragan Plamenac, hrvatski muzikolog in glasbeni učenjak, je po nalogu firme Breitkopf in Härtel izvršil redakcijo zbranih Očekghemovih del. Svojo, gotovo zelo častno, a tudi težko nalogo je rešil odlično, kar mora biti nam vsem Jugoslovanom v nemali ponos.

Anketa o nacionalnem glasbenem stilu. Omenili smo že na drugem mestu, da bi bila zelo koristna diskusija o našem glasbenem nacionalnem stilu. «Muzika» (februar 1928.) je razpisala o tej snovi anketo za svoj list do 25. februarja ter stavila čitateljem nastopna vprašanja:

- 1.) Kaj je, po vašem mišljenju, nacionalni glasbeni stil sploh?
- 2.) Iz katerih elementov, po vašem mišljenju, naj se razvije naš jugoslovanski nacionalni stil?
- 3.) Ali so starejše kompozitorske generacije pri nas imele jasne predstave o glasbenem nacionalizmu sploh, in, ali so ustvarile podlago za razvoj našega, jugoslovanskega, glasbenega nacionalnega stila?
- 4.) Ali morejo tuji vplivi pomagati osnovanju in razvijanju nacionalnega glasbenega stila; in če morejo, kateri so, ali ga v tem ovirajo, tedaj v kakšni meri?

Vprašamo: ali je jugoslovanski nacionalni glasbeni stil mogoč? Ali ne bi bilo mar lažje govoriti o slovenskem, hrvatskem, srbskem glasbenem nacionalnem stilu?

Zelo izčrpen je referat dr. D. Milojevića o solo-pesmi pri Čehih. «Muzika» ima bogata glasbena poročila iz domovine in inostrarstva, ki kažejo intenzivno in spretno delo redaktorjev.

«Muzikalen pregled» (Stara Zagora, Bolgarija) posvečuje veliko pozornost glasbenemu delu v Jugoslaviji. V 15. in 16. številki «Muzikalnega pregleda» najdemo izpod peresa Fr. Šidaka (urednik «Muzičara») kratek, a pregleden članek: «Muzikalna kultura v Jugoslaviji», ki obravnava širokopotezno glasbeni razvoj Hrvatov, Sloven-

cev in Srbov do predvojne dobe. V kratkem sledi pregled sodobnega jugoslovanskega glasbenega dela. «Muzikalen pregled» ima nadalje rubriko «Jugoslovanski kulturni pregled» s simpatičnimi poročili o Baden-Badenskem festivalu, na katerem se je izvajal kvartet Krste Odaka, o koncertih zagrebške filharmonije, o izvajanju «IX» v Ljubljani, v 17. številki s poročilom o frankfurtskem festivalu, zlasti o Širolinem oratoriju, v 18. in 19. številki o «Jugoslovanskem Muzičaru», v 20. številki objavlja dr. Širola kritiko o premijeri opere «Medvedgradska kraljica» Luje Šafranek-Kavića itd. Tudi «Nova Muzika» je stopila v prijateljske stike z bolgarskimi glasbeniki ter je urednik prejel od g. Borisa Gajdarova, profesorja glasbe v Lomu, v pregled in oceno vse letnike muzikalnega zbornika «Junošeski drugar», 15 makedonskih pesmi D. Hristova, istega skladatelja 4 mešane zборе ter knjigi: V. Stoin: Bolgarska narodna muzika (metrika in ritmika) ter praškemu konservatoriju posvečeno knjigo o ritmiki, metriki, tonalnih in harmoničnih posebnostih bolgarske muzike D. Hristova. O vseh teh izdajah in muzikalijah priobčimo podrobnejše poročilo. — «Junošeski zbornik» objavi v svoji prihodnji številki jugoslovanske zборе: «Vragova nevesta» (Adamič), «Lan» (Lajovic), «Deima voda duboka» (Širola), «Mož na hribu» (Odak) in «Smiješno čudo» (Gotovac). Urednik «Nove Muzike» je poslal g. Gajdarovu zavoj slovenskih skladb, ga naprosil za originalne članke o bolgarski glasbi in za orkestralni material nekaterih bolgarskih simfoničnih kompozicij, ki bi jih orkestralnega društva v bodoči sezoni v Ljubljani izvajal. Naši kulturni stiki z Bolgarijo postajajo ravno potom glasbe čim dalje bolj tesni, kar nas mora iskreno radovati, zlasti ob 50letnici osvoboditve bolgarskega naroda. V Pragi se bo izvajal marca meseca ciklus bolgarskih kompozicij. Vanja Gospodinova in njen soprog Georgi sta 8. marca priredila jugoslovansko-bolgarski koncert, na katerem je Vanja Gospodinova predavala o bolgarski ženi, soprog pa je zapel s spremljevanjem klavirja (Balatka) več bolgarskih narodnih pesmi. Žal, da je zaradi nepraktičnosti obeh prirediteljev in ne baš prvovrstne glasbene sposobnosti tenorista Gospodinova večer privabil le pičlo število obiskovalcev v Union. Na vsak način pa je koncert zaslužil več zanimanja. To je bil obenem tudi prvi koncert g. Gospodinova v Jugoslaviji. «Nova Muzika» si z bolgarskimi glasbeniki želi najtesnejše in prisrčne zveze.

«Muzikalen pregled» (glavni urednik A. B. Bersenev) je stopil s 15. marcem v peto leto svojega obstoja. «Muzikalen pregled» hoče seznanjati svoje čitatelje zlasti z glasbenim delom v Jugoslaviji in priobčuje v to svrhu toplo pisane informativne članke o glasbenih prilikah med Slovenci, Hrvati in Srbi. Truditi se hoče, da pomaga ustvariti ves-slovanski muzikalni sojuz. V 1. številki petega letnika je slika dr. Miloje Milojevića, zelo razborito pisan članek «Muzikalna kultura v Jugoslaviji» (nadaljevanje) Fr. Šidaka, ocena knjige D. Hristova «Tehnički strojež na Bolgarskata Narodna Muzika (B. Dimitrov), članek o ruskem državnem zboru in mnogo zanimivih glasbenih vesti iz Bolgarije. V. Dimitrov ocenjuje zelo temeljito št. 1., 2. in 3. izdanja Jugoslovanskega Pevskega Saveza: Josip Štolcer-Slavenski: «Molitva dobrim očima», «Romarska» in «Voda izvira». Avtor zaključuje svojo oceno: «Kazano nakratko, g. Slavenski s svojitje sekundovi i smjeseni akordi, s zaključenijata i pedalitje dejstvitelno dava edna polifoničnost na horovija aparat, no, za šalenie, nevzmožna.»

Saša Popov je imel nedavno velik uspeh pri koncertu v Varšavi. Igral je Stamica, Corellija, Paganinija, Šimanovskega in druge.

Koncem marca 1928. se bosta v Pragi vršila dva bulgarska koncerta, komorni in simfonični, na katerih se bodo izvajale kompozicije P. Vladigerova, H. Nestorova, P. Stainova, N. Atanasova itd. Na koncertu bo sodelovala odlična bulgarska operna in koncertna pevka g. Hr. Morfova. V Sofiji sta koncertirala Vaša Prihoda in Emil Burian. Isaj Dobroven, glavni dirigent Narodne opere v Sofiji, je odpuščen, ker je kršil dogovor z državo. Za Bulgarijo, zlasti za Sofijo je njegov odhod velika izguba.

GLASBENE PRILOGE

«**Pevec.**» VIII. letnik «**Pevčeve**» pesmarice začenja s tremi muropoljskimi narodnimi po zapisu Fr. Zacherla, ki jih je harmoniziral prav zanimivo in harmonično svobodno Fr. Mlinar-Cigale. Poslednja, «**Vriska fantič**», je na Robidovo besedilo komponiran moški zbor v ljudskem tonu. M. Tomc je priobčil ženski zbor s sopranskim solom «**Spomin**», prikupno kompozicijo, ki bo redkim ženskim zborom prav dobro došla, saj imajo zelo malo izbire.

«**Zbori.**» **Jakova Gotovca** osmeroglasni mešani zbor «**Barbari mi smo**» je krepka, do silnih dinamičnih viškov vzpenjajoča se skladba, ki pa je zelo spretno vokalno pisana in mora v dobrem izvajanju doseči mogočen efekt. Moj mešani zbor «**Le pada j dež**» je pisan za štiri ženske glasove in bas na narodno besedilo. Pevovodja naj pesem, preden jo s pevci vzame v roke, pregleda zlasti z ozirom na polifonsko peljavo skrajnih obeh glasov. **Dolinarjeva**

«**Iz pisma**» je na prvi pogled dokaj lahka skladba, vendar pa nje interpretacija zahteva inteligentnega pevovodjo in tehnično spretn mešani zbor. Skladbi **S. Šantla** in **P. Jerreba** «**Pesem**» in «**Prepelica**» sta preprosti, a hvalni skladbici.

«**Sv. Cecilija.**» «**Tebe, Boga hvalimo**» **Franja Dugana** je široko koncipiran mešani zbor v frigijskem tonskem načinu, polifonskega značaja z vpletenim tenorskim solom. Odlična skladba, ki zasluži pozornost tudi slovenskih cerkvenih pevskih zborov.

«**Muzika.**» «**Oblaci**», solospjev s klavirjem **Mihaila Vukdragovića**, profesorja «**Muzičke škole**» v Beogradu, absolventa praškega konservatorija, je jako hvalna skladba za srednji glas, s pestro, živahno, večinoma samostojno klavirsko podlago moderne orientacije. Prav lep je notni rez tiskarne «**Zlatibor**» v Beogradu.

OSEBNE VESTI

Betteto Julij, basist ljubljanske opere, je praznoval v februarju svojo delovno 25letnico.

Brnobić Josip, komponist in profesor glasbe, je bil premeščen na gimnazijo v Bihaču.

Bravničar Matija je dovršil skico tridejanske opere «**Pohušanje**».

Dobronić Antun je komponiral skladbo «**Kraljevič Marko**» za soli, zbor in orkester v dveh delih.

Kogoj Marij pričakuje premijero svoje opere «**Črne maske**» v aprilu.

Logar Mihovil je komponiral enodejanko «**Kralj Lir**».

Mihajlović Marija, srbska vijolinistka, je imela ravnokar odlične koncertne uspehe na Dunaju in v Parizu.

Milojević Miloje je februarja meseca prepotoval s svojo soprogo, znano koncertno pevko, Južno Srbijo, kjer sta oba po mestih prirejala predavanja in koncerte.

Odak Krsto je bil pozvan, da izroči svoj kvartet, ki je bil lani izvajan na glasbenih svečanostih v Baden-Badenu, v založbo «**Universal**» edicije.

Osterc Slavko komponira enodejanko «**Iz komične opere**».

Ružička-Strozzi je v zagrebškem gledališču 2. marca praznovala svojo 60letnico.

Širola Božidar je komponiral koncert za komorni orkester in dve flauti.

Štolcer-Slavenski Josip je komponiral suito v orientalskem stilu za veliki orkester.

Vlček in Wisjakova sta na povabilo g. Prampolinija odpotovala na baletno turnejo v Pariz in Italijo.

Vilhar F. Serafin je dne 4. marca v 76. letu starosti umrl v Zagrebu.

Vučić Tanasije, črnogorski guslar, je v Ljubljani in po Sloveniji priredil februarja in marca več dobro uspelih guslarskih predavanj.

Zikova Zdenka je sredi marca gostovala v varšavski operi.

KONCERTI — OPERA

9. I. je priredila samostojni klavirski večer g. **Dana Golia-Koblerjeva**. Na sporedu: d'Indy, Kogoj, Premrl, Škerjanc, Ravnik, Skrjabin in Balakirev. Pozdravljamo dejstvo, da so se začele izvajati domače skladbe, ki mnogokrat ne zastajajo za povprečnimi deli inozemskega izvora.

12. I. nam je poleg drugih točk zapel **Akademski pevski zbor** Foersterja, Mirka, Savina, Adamiča, Pavčiča ter narodne v Adamičevi in Maroltovi priredbi. Pevovodja **Marolt** se z uspehom poskuša v linearni interpretaciji, kar bodi skladateljem vzpodbuda h komponiranju polifonih zborov. Program so izpopolnili konzervatoristi Rus, Rupel in Šivic.

Pevski zbor UJU je 6. II. podal nekaj zborov iz sodobne slovenske. Koncert je, kakor smo to tudi pričakovali, uspel izvrstno. Peli so Adamiča, Lajovca, Ravnika in Škerjanca. Senzacija je bil koncert čelista **Casparja Cassado**. Umetnik po božji volji! Tudi kot komponist se je s svojo sonato zelo simpatično predstavil. Tudi Beethovna, Loccatellija, Bacha, Laserno in Davidova je zaigral iz duše v dušo. Koncert se je vršil 9. II.

Jelka Stamatovič je na svojem pevskem večeru dne 15. II. podala pregled novejšje francoske in španske pesmi. Najbolj je ugajal Manuel de Falla, pri katerem bi pa želel temperamentnejših tempov. Zelo je zadovoljil konzervatorist Lipovšek pri klavirju.

20. II. je zapel bucareški zbor «**Cantarea Romaniei**» pod vodstvom Marcela Boteza zelo učinkovito celo ploho avtorjev, med njimi Schütza, Beethovna ter Mokranjčevega «**Kozarja**».

Klavirski koncert **Jadvige Pozenelove** dne 1. III. je obsegal v glavnem Francoze, razen teh groteskno koračnico Prokofjeva, po eno Albenizovo in Kogojevo krajšo skladbo.

Tanasije Vučić je 2. III. guslal o kraljeviču Marku, o Jugovičih, vilah in šarcu pred razprodano unionsko dvorano.

Na koncertu **Glasbene Matice** sta matični zbor pod izvrstnim vodstvom g. Mateja Hubada in orkester pod sigurno roko Adamiča predvajala zelo zanimiv spored. Zborove točke so obsegale tri krasne Gallusove skladbe, orkester je dokazal posebno pri Rahmaninovem klavirskem koncertu, ki ga je briljantno odigral Trost, absolutno disciplino ter pri Janačkovi suiti za godala fine dinamične nijanse. Spored je otvoril Schubert, zaključil pa Stravinski z «**Žar-ptico**». Koncert se je vršil dne 5. III.

Dne 8. III. je zapel **Grigorije Gospodinov** par lahkkih bulgarskih narodnih pesmi. Kot koncert te prireditve ne moremo smatrati.

Dne 9. III. se nam je s češkim sporedom (Smetana, Dvořak, Novák) predstavil novoustanovljeni **Zagrebski trio** s Sancinom (gosli), Maršičevo (klavir) in Matzom (čelo). Njihov prvi nastop je pokazal, da gre za umetnike najtežjega kova in najresnejših stremljenj.

Opera je 9. II. dala «**Tri oranže**» tudi v Zagrebu. Dirigiral je Štritof. — V Ljubljani smo toplo pozdravili **Zdenko Zikovo** v «**Plesu v maskah**» in **Čadeževo** v «**Hoffmanovih pripovedkah**» kot gosta. — O priliki **Bettettove** proslave je dirigiral g. Neffat premiero «**Marte**», v kateri se je poleg jubilara posebno odrezal tudi **Banovec**. — **Baletni večer** z glasbo **Musorgskega** (Razstava slik), **Balatke** (vrlo uspela orientalska suita) ter efektne instrumentatorja **Pierneja** (Music-Hall) nam je dokazal visoko kulturo in sodobno usmerjenost baletnega mojstra **Vlčka** in gđc. **Wizjakove**. — **Operetna** noviteta, **Hirskega** «**Zmagovalka oceana**», je imela velik uspeh pri publiku. Slavko Osterc.

Maribor.

Pevsko društvo «**Drava**» je 2. III. priredilo pevski koncert. Pevsko društvo «**Maribor**» je 7. III. izvajalo Haydnovo «**Stvarjenje**» pod vodstvom dirigenta Gašperšiča. V operi je bila premijera opere «**Ples v maskah**» (Mitrovičeva, Burja, Neralič, Burjeva, Zamejčeva). — S 1. aprilom se opera zapre.

Celje.

15. II. je bil plesni večer **Erne Kovačeve**.

Jesenice.

Tu je 10. II. priredil že dobro znani «**Kamniški kvartet**» komorni koncert (Bazzini, Dvořak, Godard).

Zagreb.

V operi sta bili do sedaj dve operni premijeri: «**Medvedgradska kraljica**» L. Šafranek-Koviča in «**Andréa Chenier**» Umberta Giordana ter baletni premijeri: «**Pulcinella**» Igorja Stravinskega in «**Šut**» S. Prokofjeva. V operi so gostovali: Solari, Bernard, Drablik, Carmen Florio, Olczewska in Anday; debitirali pa: Vilfan-Kunčeva, Lipovščak-Rajič in Nada Auer.

Pripravlja se Puccinijeva opera «**Turandot**» in Křenekova «**Jonny svira**». Zagrebška opera gostuje v kratkem v Splitu s Hovanščino, A. Chenierom, Faustom in Dubravko.

«**Lisinski**» študira Dvořakov Requiem.

«**Mladost**», akademsko pevsko društvo, se pripravlja na turnejo po Nemčiji.

Kralj. glasbeni zavod je 4. III. priredil matinejo (Händel, Bach, Vivaldi).

Božidar Kune je 7. III. priredil **klavirski večer**, 8. III. je bil **dobrodelni koncert** v prid R. K. (baritonist Hržič in mlada splitska pianistka Katica Pavičić).

G. Josip Križaj se je z upravo zagrebškega gledališča sporazumel in je pričel zopet nastopati. Javnost je njegov

prvi nastop (Mefisto v «Faustu») sprejela z živim odobravanjem.

G. Mlinarski, direktor varšavske opere, je zagrebški operi brzojavno čestital k izrednemu uspehu zagrebške primadone Zdenke Zikove v Varšavi. Pela je naslovno vlogo v operi «Tosca», dalje Margareto in Aido.

G. Tinka Vesel-Pola je gostovala v «Marti» na Dunaju. Kritika jo močno hvali.

V Novem Sadu

je pogorelo 25. I. gledališče.

V Dubrovniku

začasno bivajoči poljski komponist in muzikolog L. M. Rogovski je na tekst I. Vojnoviča komponiral misterij v petih stvkih «**Čudo sv. Vlah**» za soli, zbor in orkester 1. II. je bila premijera v Dubrovniku.

Beograd.

V operi je bila premijera Janačkove «**Jenufe**». Gostovala je v «**Židinji**» Poljakinja Halina Ježoranjska in v «**Butterfly**» japonska pevka Teiko Kiwa, debitirala pa v «**Pikovi dami**» Ljubica Milivojević.

Koncertirali so: kvartet ševčik-Lhotky, vijolinist Vaša Prihoda, slovenska pianistka Milica Čop, vijolinistka Marija Mihajlović, koncertna pevka Jelka Stamatović, pianistka M. Gaja in čelist Tkalčič, vijolinisti Kubelik, Hubermann, Levicki, berlinska pianistka Gertrud Bamberger, pianistka Alisa Bešević, baritonist P. Holodkov in Leo Slezak.

Beogradska Filharmonija je izvajala Francka in Debussyja, **komorni kvartet** Ličar, Mihalović, Zorko in Tkalčič, imenovan jugoslovanski kvartet, ker sestoji iz Slovencev, Srbov in Hrvatov, je izvajal Beethovna, Saint-Saënsa in Tanjejeva.

Pevsko društvo «**Kuhač**» iz Osijeka je izvajalo Verdijevo Requiem.

RAZNE GLASBENE ZANIMIVOSTI

V «**Domu in svetu**» je začel priobčevati dr. Stanko Vurnik serijo člankov pod naslovom «**Uvod v glasbo**», ki bodo ob sklepu izšli v posebni brošuri. Začetek, z mnogimi notnimi primeri, kaže, da hoče g. Vurnik napisati temeljito delo, ki bo v enaki meri koristilo lajikom kot glasbenikom. O «**Uvodu v glasbo**» poročamo obširneje, ko bomo imeli že nekaj številčk «**Doma in sveta**» v rokah.

V «**Slovencu**» je 17. februarja izšlo troje člankov o glasbi. St. Vurnik je napisal «**O glasbi sploh in o moderni glasbi posebej**», dr. Kimovec o «**Slovenski glasbi, nje razvoju in značaju**», St. Premerl pa o «**Cerkveni glasbi na Slovenskem**».

«**Prosvetna zveza**» je priredila v Ljubljani tečaj za vzgojo in izobrazbo glasu. Predaval je dr. H. Egenolf, profesor za vzgojo glasu v Berlinu.

V knjigi «**Das Klavierbuch**» (Musikblätter des Aubruck) je članek dr. Ericha Katza pod naslovom «**Einfluss der Volksmusik auf die zeitgenössische Klavierliteratur**». Iz njega navajamo mesto, ki govori o Josipu Stolzerju-Slavenskem: «**Ausschliesslich durch die Volksmusik seiner jugoslawischen Heimat ist das Schaffen Josip Slavenskis bestimmt. Er tritt mit grösstem und letztlich überzeugendem Ernst, ja geradezu mit Fanatismus in jedem seiner Werke für sie ein, indem er sie in der verschiedensten Weise gestaltet. Es ist charakteristisch, dass Persönlichkeiten seines Schlages heute vielfach in jenen östlichen Ländern aufwachsen, in denen noch eine wurzelechte Volksmusik sich erhalten hat, und dass sie in Mitteleuropa, dem dieser Boden fehlt, als Propheten einer Welt frischer und unverbrauchter Kräfte begrüsst und anerkannt werden. Slavenskis subjektiv-schöpferische Potenz ist kaum übermässig gross, aber seine Bedeutung innerhalb einer vom Volkstum her bestimmten Entwicklungslinie moderner Musik berechtigt, ihn darin mit an erster Stelle zu nennen.**»

Slovenska narodna pesem. Nedavno je izšla v nemški glasbeni reviji «**Die Musik**» razprava o jugoslovanski pesmi.

Nanaša se na v ediciji Schott izišlo zbirko Henr. Möllerja, ki izdaja v imenovani ediciji zvezke narodnih napevov vseh evropskih plemen. Jugoslovansko zbirko otvarja Möller s šestimi slovenskimi, katerim sledi še preko šestdeset hrvatskih, srbskih in bulgarskih. «**Die Musik**» piše o slovenski pesmi precej skromno, predvsem ji odreka izvornost. In res! Sodeč po tej zbirki, ima prav. Kot prva je pesem «**Na Gorenjskem je fletno**». Res je pod vplivom ländlerjevega ritma, kot spremljavo ji je dal Möller znano nemško «**O, mein lieber Augustin!**» Ako bi hotel špas nadaljevati, bi ji mogel dodati še drugo znano spremljavo: «**Ein Buttler Bier, zwei Buttler Bier.**» Sledi «**Juhe! Zmiraj vesel, vesel.**» Malo naših pesmi začenja z «**Juhe!**» in malo jih je za kolorit naše narodne manj značilnih kot ta. «**Pod okence pridem**» je istako alpska. «**Marija se vzigne!**» je posneta iz neke Konjovičeve zbirke, ki tudi kot tip slovenske narodne pesmi ne prihaja v poštev. Ostali dve «**Oj, stoji, stoji Beligrad**» ter «**Srečno, srečno, ljubca moja**» sta melodično bolj značilni, vendar jima je Möller podložil tipično nemško spremljavo. Da je Möllerjev poskus ponesrečen, je evidentno. Čudno je pa, da po tako pomanjkljivi zbirčici sodi referent revije «**Die Musik**» našo narodno pesem. Möller je pač pobral tiste, ki so njegovi nemški mentaliteti najbolj ugajale. Misli, da bi za presojanje naše pesmi nudile Lud. Kubove zbirke širše polje. Pa tudi Kubove zbirke moramo smatrati kot poskuse, kajti poleg vse pridnosti in vestnosti je Kuba vendarle kos diletanta. Po vpogledu v Möllerjevo zbirko moram ugotoviti, da je tistih šest slovenskih pesmi nesrečno izbranih, diletantsko obdelanih ter ne ta in ne ona nima dovolj tipičnih znakov, ki bi nudili poročevalcu-tujeju gradivo za sumarično razpravo o slovenski narodni pesmi. Škoda, da so tiskane v Schott-ediciji.

Slavko Osterc.

Z. Nejedly — petdesetletnik. Vratislav Vycpalek (Česká hudba, 21. februarja 1928.) slavi Nejedlega ob priliki njegove petdesetletnice. Z. Nejedly, rojen dne 10. februarja 1878. v Litomyšlu, učence Fibicha, je študiral v Pragi mu-

zikologijo, promoviral za doktorja filozofije in se habilitiral leta 1905. kot privatni docent za muzikologijo na praški univerzi. Napisal je velikansko število glasbeno-znanstvenih del, n. pr. zgodovino češke glasbe v treh knjigah, zgodovino o husitskem petju, knjigo o Smetanovih operah, o moderni češki operi, deset knjig o Smetani, knjigo o Fibichu, o J. B. Foersterju, o Mahlerju, zgodovino češke glasbe, o R. Strausu, o R. Wagnerju, o V. Novaku, o «Estetiki» in redigiral glasbena lista «Smetana» in «Hudebny Sbornik». Dr. Z. Nejedlý je eden izmed največjih čeških pedagogov in največji češki glasbeni učenjak.

Foersterjeva razstava je bila otvorjena dne 15. februarja t. l. v prostorih edicije M. Urbaneka.

V februarju so se vršili v Pragi festivali italijanske, švedske in švicarske glasbe.

V Narodnem divadlu se je slovesno praznovala 200. predstava Smetanove opere «Tajemství».

Češki pevski festival, ki se bo začel dne 7. aprila, bo obsegal šest velikih koncertov. Prvi koncert dne 7. aprila zvečer: Koncert prúkopníkú (propagatorjev), t. j. koncert 16 pevskih zborov, ki so koncertirali v tujini na svojih turnejah. Dne 8. aprila popoldne koncert kantat, na katerem se bo pod Ostrčilom izvajala kantata R. Karela «Vzkříšení» (1000 pevcev) in J. L. Bella «Svadba Janošíka», dirigent dr. D. Orel (5000 pevcev). Istega dne zvečer bo Moravski koncert. Moški in ženski zbor moravskih kompozitov pod vodstvom profesorja F. Vacha, a h koncu «Glagolska maša» L. Janačka pod vodstvom profesorja J. Kvapila. V ponedeljek popoldne bo koncert pevskih žup in združenih pevcev (5000), zvečer pa nastopijo gostje iz Jugoslavije (Kolo, Kuhač), Poljske, Rusije, Ukrajine itd. Poslednji dan je «Dan mladine», kjer nastopijo šolski pevski zbori.

Ludvik Kuba je napisal v listu «Věstnik Pěvecký a hudební» daljši zelo lep članek o narodnih pevcih in guslarjih v Jugoslaviji.

«Hudebni vyhová» se spominja šestdesetletnika profesorja Eduarda Treglera, zaslužnega češkega glasbenika, Heřman piše o dveh lepo uspeših razstavah Jos. Suka in Vit. Nováka, B. Voldan pa o vijolinski tehniki v zvezi z moderno muziko.

«Sporitelna česká» v Pragi razpisuje nagrado 50.000 Kč za kompozicijo večjega obsega, ki naj bi se izvajala ob slavnostnem praznovanju desetletnice osvobojenja. Kdo misli pri nas na kaj takega?

Šef olomuške opere R. Nedbal odide v Bratislavo.

Dne 10. februarja so izvajali v Queens Hall pod vodstvom Henryja Wooda Janačkovo «Simfonijeto».

Povsod enako. V Brnu je bil dobrodelni koncert za Rdeči križ. Celotni dohodek je bil 18.000 Kč, čisti samo 1000 Kč. V Bratislavi so dne 6. januarja izvajali V. Novákov «Burjo».

Teddy Sinclair, angleški kralj «jazza», znani dirigent v hotelu Savoy v Londonu, je bil angažiran v Berlin za tedensko plačo 14.000 mark.

Zena R. Wagnerja Cosima je dovršila dne 24. decembra 1927. svoje 90. leto zdrava in čvrsta.

«Akaga», plesna drama s petjem Anatola Provanika, je v praškem nemškem gledališču doživela premijero.

Novo orkestralno delo Alfreda Caselle «Scarlatiana» je bilo sprejeto v New Yorku z viharnim aplavzom. Amar-Hindemitov kvartet je v Leningradu koncertiral z velikim uspehom.

V dunajski dvorni operi je bil dne 2. marca Stravinskega večer. Dali so njegovo novo opero «Oedipus rex», nato «Mavro» in končno «Petruško». Dunajska

kritika se navdušuje za «Oedipusa», zlasti pa za «Petruško», dočim «Mavro» odklanja.

«Egipaska Helena», nova opera R. Straussa, bo doživela svojo premijero meseca junija v draždanski operi.

Koreografična simfonija A. Honeggerja «Skating-Rink» je bila ravnokar prvokrat izvajana v Hamburgu. Imel je tudi premijeri dveh antičnih del: opere «Antigona» in baleta «Viteški Horacij» iz starorimske zgodovine.

D. Milhaud je napisal na libreto Jeana Cocteaua novo opero «Le pauvre matelot».

Kurta Weila opera «Car se daje fotografirati» bo imela premijero v Leipzigu. Avtor piše še novo opero «Mahagonny».

Ob desetletnem jubileju proletarske revolucije je ljeningrajska Filharmonija priredila dva koncerta pod dirigentom N. Malkas tremi deli, posvečenimi revoluciji: «Na oktober» D. Šostakoviča, «Simfonični menuet» M. Gnjezina, in «Bolševiki» V. Deševova. Pri komornem koncertu pa so bili že v porevolucijski dobi dorasli kompozitisti: J. Bjelij, J. Kazanceva, G. Klemenc, N. Malahovskij, V. Puškov, G. Popov, Jurij Rimskij-Korsakov, V. Šokin, S. Čičerina in S. Zaradek.

Nov sovjetski zakon o avtorskem pravu. Sovjet narodnih komisarjev SSSR je izdal nov zakon o avtorskem pravu, ki je v marsičem zanimiv. Po tem zakonu velja avtorsko pravo v sovjetski Rusiji ne samo za navadna znanstvena in umetniška dela, temveč tudi za razna znanstvena predavanja, komentarje, koreografije, fotografične posnetke itd. Pod zaščito avtorskega prava pa ne spadajo prevodi tujih (neruskih) del v tuje jezike. Avtorsko pravo velja za posamezno delo 40 let. Založniki, ki so kupili kako delo, imajo pravico, izdajati to delo za dobo 10 let. Kinematografske scenerije, pantomime in koreografski proizvodi ostanejo pod zaščito avtorskega prava za dobo desetih let, fotografični posnetki pa samo za dobo treh let. Za naslednike velja avtorsko pravo deset let po avtorjevi smrti. Podedovano avtorsko pravo ni podvrženo davku na dedščino. Novi zakon ščiti avtorja pred krajšanjem, dopolnjevanjem ali katerokoli drugo izpremembo njegovih del po založniku, izvajalcu ali gledališčnemu režiserju. Tudi nima založnik pravice, da brez avtorjevega dovoljenja ilustrira njegovo delo s slikami. Od avtorjevih del izvirajoči dohodki se smejo v primeru sodne eksekucije (rubeža) samo deloma zapleniti. Zanimiv je v novem zakonu paragraf, ki daje sovjetski vladi pravico, da sme nasilno odkupiti avtorsko pravo. S tem so torej sovjetski zakonodajalci uvedli nekako ekspropriacijo tudi na znanstvenem in umetniškem polju.

Na Svetosavski besedi v Parizu 27. januarja sta St. Pribičević in Ml. Pozaić izvajala Krsta Odaka «Sonato za vijolina in klavir».

V Berlinu je bil na dražbi prodan originalni rokopis Smetanove «Prodane neveste» za 2500 zlatih mark. Kupil ga je češko-slovaški poslanec Krofta za Smetanov muzej v Pragi.

V Mariboru bo operni direktor g. Mitrovič izvajal prvokrat Parmovo opero «Urh, grof celjski». Čisti dobiček pojde v prid Parmovemu spomeniku.

Ljubljanska opera bo koncem marca gostovala v Subotici (Fidelio in Marta) ter v Beogradu (Tri oranže).

Orkestralno društvo Glasbene Matice v Ljubljani priredi sredi aprila cerkveni koncert mojstrov Dall'Abaco, Vivaldi, Corelli, Locatelli, Matheson, Händl in Bach. Pri koncertu sodeluje na orglah regens chori stolnice St. Premrl, koncert pa bo vodil E. Adamič.

Iz redakcije

Zaradi zakesnitve prve številke «Nove Muzike» se je zakesnila tudi druga, kar naj nam naši naročniki z ozirom na vsak težki začetek blagohotno oprostite. Tretji zvezek izide, če le mogoče, točno 1. junija. Uredništvo nujno prosi za glasbene dopise iz vseh krajev domovine. Prosi za med-

sebojno izmenjavo domačih in tujih glasbenih listov ter za vpošiljanje novoizšlih kompozicij v oceno. — Od našega skladateljskega naraščaja se do danes še ni nihče zglasil pri «Novi Muziki». Uredništvo bi «novim» rado posvetilo celo številko. Članka gg. Lajovica in Sancina priobčimo prih.

Begunka pri zibeli.

(Oton Župančič)

Anton Lajovic (1918)

Široko (♩=69)

p vezano in zelo nežno

Sopran

Klavir

Je - zuš - ček med tr - ta - mi, Je - zuš -

pp sempre legato
v legendaričnem tonu

zadržujoc

a tempo

ček pod olj - ka - mi, zi - blje ga Ma - ri - ja...

zadržujoc

pp *a tempo*

zla - ta pa - la je ste - za pre - ko po - lja rav - ne - ga,

ppp

malo širše

rit.

de - te poj - va, poj - va - knji - ma.

ritard.

mf

f

ffa tempo

fff

p bolj počasi (♩=76)

simile Kdo sva tuj - ca in od - kod?

pp *p*

mp si - - ro - - ko

KJe - zu - su na božjo pot gre - va pre - ko So - če inkMari - ji gre - va z Brd iz - pod

p širše

ši - - ro - - ko

široko

oljk in iz - med trt, — ro - mar - ja brez ko - če,

zelo široko *a tempo* *p*

mf

1. K me - ni, k me - ni, ro - mar - ja!
2. K me - ni, k meni k me - ni ro - mar - ja!

mf *f*

(♩ = 69)

1. Kar is - ka - la — sta naš - la: Je - zu - sa, Ma - ri - jo v Betle -
 2. Kar is - ka - la — sta naš - la: bo - mo skup ži - ve - li, bo - mo

p *rit.* *pp* *pp* *nežno vezano*

1. he - mu sre - di trt, sre - di oljk kot sre - di Brd ti - ho do - ma - či —
 2. sku - paj sa - nja - li, zi - bel - ke po - ga - nja - li, si o do - mu pe -

1. jo, sre - di oljk, kot sre - di Brd ti - ho do - ma - či - jo.
 2. li, zi - bel - ke po - ga - nja - li, si o do - mu pe - li...

široko *f* *mf* *široko*

1. 2.

accel. *accel.*

mf *ritard.*

Tempo I

Ma - ti bož - ja ob - je - ma ne,

pp accel.

Je - zuš - ček pri - že - ma te

pp

joj, sajmo si znan - - - ci:

pp

p
 mi - dva z Brd in o - na - dva s Sve - te go - re sta do - ma,

mf
široko z do - ma vsi pre - gnan -

ci... z do - ma vsi

pre - gnan - ci...

Kak su zâjec i lesica putovali

(Špajsna)

Zlatko Grgošević

Glas *(♩ = 72)* *ten. ten. ten.*
 Zâ-jec i le-si-ca su pu-tu-va-li.

Klavir

Ne-sla že-na pu-nu ko-ša - ru žêm - lji.

Ve-li le-si-ca zaj-cu: „Čuj, zâ-jec!

Ti le-zi, pak se fci - ni kak mr-tev, a ja bum pobra - la žêm - lje, pak bu-mu - dost i - me - li,

(Hu-ja-jal) pak bu-mu dost i - me - li!

ten.

Zâ-jec lê - zè, a ba - ba je tê - la zâj - ca zè - ti, i kad se o - na pri - gnu - la, le - si - ca je

se — zêm-lje po-brâ - la. Zâ-jec je vu-šel, a le-si-ca je vu-šla zêm-lja-mi...

ten.

colla parte

On-da su i - šli dè - le...

ten.
i dè-ši di vo - de.

ten.
Ve-řt zâ-jec le-si - ci. — „Viř, le-si - ca, ka-kuv je o - ni sir! —

(Juj me-ni, Bo-žek dra - gi!) Ka - kuv je o - ni sir! (A) *ten.*

pp

to im je bil — me - sec vu vo - di) *ten.*

On-da le-si-ca te kne rēp - vō-du, i dr-ži ga, dr-ži, — du-go caj - ta, kak je zâ-jec rē - kel.

colla parte

On - da se rēp — zmr - zel, a za - jec ji ve - li: *ten.*

„Po-tr - pi — do pro-le-tji ča dok se-sto-pí, — pak *ten.*

doj - di, bu-mu je-li žem - lje! *ten. ten.*

Iz dnevnika žalostnega tovariša

I

Srečko Koporc (1920-23)

Klavir

Quieto

II

Grave

First system of musical notation, featuring a treble and bass clef with a key signature of one sharp (F#). The music consists of several measures with various rhythmic patterns and dynamic markings such as *p*.

Second system of musical notation, continuing the piece with similar rhythmic and melodic lines. Dynamic markings include *p*.

Third system of musical notation, showing a change in tempo and dynamics. It includes markings for *riten.*, *mf*, and *pp*. The system concludes with a double bar line and a repeat sign.

III

Calmo doloroso

Fourth system of musical notation, beginning the section titled "Calmo doloroso". It features a 3/4 time signature and includes dynamic markings such as *sfz*, *p*, and *f*.

Fifth system of musical notation, continuing the "Calmo doloroso" section. It includes markings for *f* and *accel.* (accelerando).

Sixth system of musical notation, concluding the section with the instruction "più mosso". It includes markings for *mf*, *p*, *dim. e rit.* (diminuendo e ritardando), and *pp*.

First system of musical notation. The piano part (left) features a series of chords and arpeggios, with a dynamic marking of *f* and a *cresc.* (crescendo) instruction. The bass part (right) consists of a melodic line with eighth and sixteenth notes.

Second system of musical notation. The piano part continues with complex chordal textures. The bass part has a more active melodic line. Dynamic markings include *sf* (sforzando) and *a tempo*.

Third system of musical notation. The piano part features a series of chords, some with grace notes. The bass part continues with a melodic line.

IV

Fourth system of musical notation, marked *Poco andantino*. The piano part begins with a *p* (piano) dynamic. The bass part has a steady melodic accompaniment.

Fifth system of musical notation. The piano part features a series of chords, with a dynamic marking of *f*. The bass part has a melodic line. A *riten.* (ritardando) marking is present at the end of the system.

Sixth system of musical notation. The piano part continues with complex chordal textures. The bass part has a melodic line.

Seventh system of musical notation. The piano part features a series of chords, some with grace notes. The bass part continues with a melodic line.

MALA NOVA MVZIKA

PRILOGA K ŠT. NOVE MVZIKE

Snežec

P. L.

Karol Pahor

Bajno

Glas ali zbor

Klavir

pp

Ti - ho ka - kor

mi - sel se na zem-ljo vsi - plje sneg dro - ban. Ne - žno ka - kor

p

pp

ma - ti bo - ža z me hko ro - ko svet pro - stran.

zadržano

kos v začetku

zadržano

Mir - no ka - kor de - te sni - va zim sko span - je hrib in plan.

Intermezzo

Jvan Ocvirk

Andantino

Vijolina

Klavir

The musical score is written for Violin (Vijolina) and Piano (Klavir) in 3/4 time with a key signature of one sharp (F#). The piece begins with a tempo marking of *Andantino*. The first system shows the violin playing a melodic line starting with a *p* (piano) dynamic, while the piano accompaniment provides harmonic support. The second system features a dynamic shift to *mf* (mezzo-forte) and then *f* (forte). The third system includes first and second endings, with a *rit.* (ritardando) marking in the second ending. The fourth system is marked *Tempo I* and shows a return to *p* dynamics. The final system concludes with a *rit.* marking and a repeat sign.

Rokoko

Živahno

Saša Šantel

G-Klarinet
ali violina

Klavir

First system of musical notation. The upper staff is for G-Klarinet or Violina, and the lower staff is for Klavir. The tempo is marked *Živahno*. Dynamics include *sf* and *poco rit.*

Second system of musical notation. The tempo is marked *a tempo*. Dynamics include *sf* and *tr*.

Third system of musical notation. The tempo is marked *poco rit.* and *Poco meno mosso*. Dynamics include *mf*, *f*, and *poco rit.*

Fourth system of musical notation. The tempo is marked *a tempo*. Dynamics include *più f*, *pp*, and *p*.

Fifth system of musical notation. The tempo is marked *Lento Tempo I*. Dynamics include *rit.*, *mf*, *f*, and *a tempo*.

Sixth system of musical notation. Dynamics include *ff* and *accelerando*.

Dječija uspavanka

Marko Tajčević

Semplice

p Ni - naj, ni - naj - zla - to -

mo - je, — ni - naj, ni - naj — zla - to mo - je —

pp *p* *poco cresc.*

poco f *2*

čuj, — čuj, — gdje mi te sa-nak zo-ve —

Tempo I

p San - te lju - bi — i go - vo -

ppp *dim. e poco rit.* *pp* *p* *sim.*

ri — u - ši - kaj se, — dra - go mo - je. —

mf *p* *pp* *ppp*

M. MUŠIČ

KRALJEVI DVORNI GOSLAR
IN TRGOVEC Z GLASBILI

LJUBLJANA

ŠELENBURGOVA ULICA 6.

==== *Specialitete:* ====

Mojstrske violine in koncertne strune.

*Aluminijaste, bronaste in srebrne strune,
ki trajajo leta. Te strune so kvintnočiste
in imajo zelo močan in fin zvok.*

*Vse v glasbeno stroko spadajoče predmete
po znižanih cenah.*

*Popravila izvršujem najfineje na novih
kakor tudi na starih mojstrskih instru-
mentih.*

*Instrumente, ki nimajo povoljnega tona,
sprejemam v korekturo.*

M. MODIC

trgovina z glasbenimi potrebščinami
Ljubljana, Kopitarjeva ulica 1

priporoča:

Strune za vsa glasbila, od najcenejših do najfinejših.

Specialitete:

Dr. Thomastikove strune (zastopstvo za Jugoslavijo) po originalnih dunajskih cenah. Pirastro-Elite, Ross-Elite (črevnate in jeklene) za godala, Ross-Elite za kitaro. **Norisnova** (zastopstvo za Jugoslavijo) za tamburice.

Glasbila: Violine od najcenejših do najfinejših (specialiteta šolske garniture), kitare, mandoline, citre, tamburice, ustne harmonike i. dr.

Etuiji (od 75 Din dalje).

Hoyerjevi loki (od 25 Din dalje).

Frajtova ljudska edicija (zastopstvo za Slovenijo).

Tamburaške partiture v najbogatejši izberi.

Notni papir in notni zvezki.

Ako ne verujete, da so moje cene **res konkurenčne**, blago pa **prvovrstno**, prepričajte se! Ne pozabite si ogledati moje izložbe na prihodnjem Ljubljanskem velesejmu!

R. WARBINEK

I. ljubljanska tovarna klavirjev

SIMON GREGORČIČEVA ULICA 5.

Bogata zaloga klavirjev
po različnih cenah.

Ako potrebujete, prosimo, prepričajte se!
Instrumente se tudi izposojuje.

Prodaja in velika
popravila tudi na
obroke

brez vsakega do-
plačila in plačanja
obresti!

Lastni oddelek za popravila, ki se strokov-
njaško izvršujejo.

Popravila in uglaševanje, tudi harmonijev,
se točno in ceno zaračunavajo.

UMETNIŠKI GRAFIČNI ZAVOD

DELNIŠKA
TISKARNA

D. D.

V LJUBLJANI

MIKLOŠIČEVA CESTA 16

BRZOJAVI: DELTISK
TELEFON ŠT. 2152

•••••

SODELUJEJO PRVOVRSTNI STRO-
KOVNJAKI IN UMETNIKI

IZVRŠUJE: VSAKOVRSNE TISKOVINE,
ČASOPISE, KNJIGE, REVIJE, BARVOTISKE,
SLIKE, VREDNOSTNE PAPIRJE ITD. ITD.

•••••

TISK IZ VZDOLBLINE
V BAKRU

POSEBNI ODDELEK ZA IZVRŠEVANJE ORI-
GINALNIH RISB IN SLIK ZA REKLAMO,
VREDNOSTNE PAPIRJE, ILUSTRACIJE,
UMETNIŠKO OPREMO TISKOVIN ITD. ITD.

**Na obroke
in posodo!**

ALFONZ BREZNIK

**Na obroke
in posodo!**

bivši učitelj Glasbene Matice in zapriseženi izvedenec deželnega sodišča

Ljubljana, Mestni trg 3, v lastni hiši, poleg magistrata.

Največja zaloga in izposojevalnica prvorazrednih klavirjev, pianov in harmonijev: Steinway, Förster, Bösendorfer, Hözl, Lauberger & Gloss, Hofmann, Stingl original, Czapka itd.

Prodaja tudi na obroke. Popravila in uglaševanja strokovnjaško. Tudi igrani klavirji in pianini stalno v zalogi. Najbogatejša zaloga in izbira najfinejših mojstrskih violin, čel, kontrabasov, tamburic, kitar, harmonik ter sploh vseh instrumentov za godbo, njih potreščin in strun „Weichold“ Elite itd. — Kromatične in akordne piščalke ter taktirke. Za pevovodje in pevce popust.

Oglejte si to najstarejše in najsposobnejše podjetje v Jugoslaviji!

MATIČNA KNJIGARNA

IMA NAJVEČJO IZBIRO NOT ZA KLAVIR, VIOLINO, PETJE ITD. VEDNO V ZALOGI. KLASIČNE IN MODERNE SKLADBE. KLAVIRSKI IZVLEČKI IZ OPER, PARTITURE. VSA NAROČILA SE IZVRŠUJEJO NAJHITREJE. ZA NAROČBO ZADOŠČA DOPISNICA Z NASLOVOM. PREDPRODAJA KONCERTNIH VSTOPNIC.

LJUBLJANA, KONGRESNI TRG 9.

J. Blasnika nasl., Ljubljana, Breg 10-12.

Tiskarna, litografski umetniški zavod, knjigodeznica, kartonaža, knjigotisk,
Ustanovljena 1828. kamenotisk, offsettisk. Ustanovljena 1828.

Izdružuje vsa tiskarska, litografska in kartonažna dela, muzikalije itd.
i priznana prvostni kvaliteti po konkurenčnih cenah.

